

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

MENOVÝ PREHĽAD
SEPTEMBER 1994

I. REÁLNA EKONOMIKA

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Ukazovatele		1993	1994				
			I.Q	1.H	Júl	Aug.	Sep.
HDP	(mld. Sk, s.c.) (%) ^{1/}	172,2 -4,1	43,1 3,6	45,5* ^{1/} 5,6* ^{1/}			
Výroba ^{1/}	Priemysel (%) Stavebníctvo (%)	-13,5 -23,8	2,6 -11,3	6,7 -11,5	15,2 -5,7	7,5 -0,4	6,2 -1,0
Nezamestnanosť	(tis. osôb) (%)	368,1 14,4	370,5 14,5	360,0 14,1	370,4 14,5	366,5 14,4	363,5 14,3
Zahraničný obchod ^{2/ 3/}	Vývoz (mld. Sk, f.o.b.) Dovoz Saldo (mld. Sk)	95,7 125,9 -30,2	26,7 33,1 -6,4	60,5 68,0 -7,5	72,1 81,5 -9,4	83,0 93,6 -10,6	95,2 106,8 -11,6

^{1/} Zmena oproti rovnakému obdobiu r.

^{2/} Kumulatívne hodnoty

^{3/} Konvertibilné meny

^{4/} 2. štvrtrok

V septembri sa *miera inflácie* podstatne zvýšila. Oproti predchádzajúcemu mesiacu bola vyššia o 2,4 %, od začiatku roka vzrástla o 8,8 % a oproti rovnakému obdobiu minulého roka bola vyššia o 12,3 %.

Na vývoj spotrebiteľských cien pôsobilo predovšetkým časové doznievanie úprav DPH, spotrebných daní a poplatkov, zvýšenie cien kávy, liečiv, tepla a teplej vody, niektorých telekomunikačných služieb, ale tiež zvýšenie cien priemyselných a poľnohospodárskych výrobcov. Negatívny vývoj v poľnohospodárstve sa prejavil v nežiadúcom raste cien mäsa a mäsových výrobkov, zemiakov, ovocia a zeleniny.

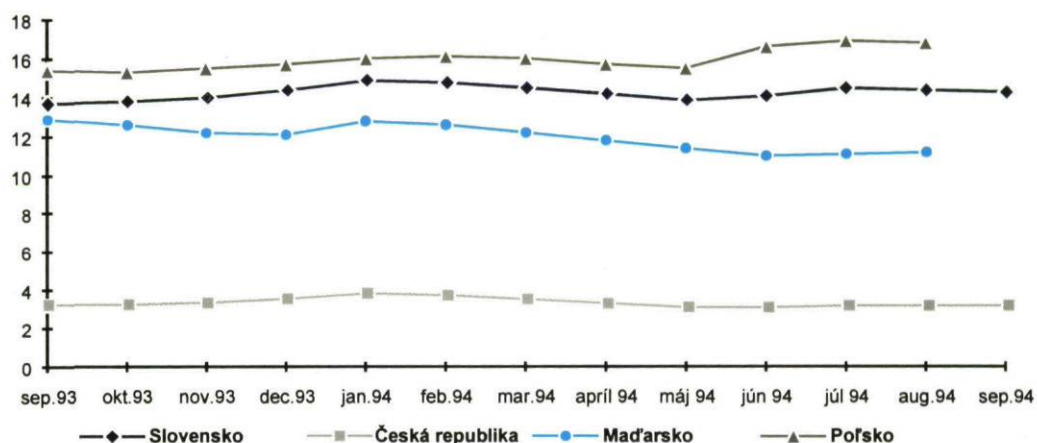
Rast spotrebiteľských cien v septembri bol ovplyvnený najmä vývojom cien potravín, ktorých úroveň sa zvýšila o 6,3 % a za posledné 2 mesiace o 9,4 %. V nadväznosti na to vzrástla v porovnaní s augustom cenová úroveň vo verejnom stravovaní o 1,9 %. Ceny služieb sa zvýšili o 1,1 % a priemyselného tovaru o 0,7 %.

Počet nezamestnaných sa v septembri znížil o 3 tis. osôb a predstavuje 363,5 tis. osôb. Je to o 4,7 % viac než v rovnakom období minulého roka. *Miera nezamestnanosti* dosiahla 14,3 %. Pozitívnym javom bolo zvýšenie voľných pracovných miest na takmer 13 tis. miest. Na 1 voľné pracovné miesto pripadalo 28 nezamestnaných.

Najväčšiu mieru nezamestnanosti mali okresy Rimavská Sobota (28,3 %), Vranov nad Topľou (25,1 %) a Košice - vidiek (24,8 %). Hranicu 20 % prekročilo ešte ďalších 10 okresov.

Vývoj miery nezamestnanosti

(v %)

Prameň: ŠÚ SR, NBS

Objemom 34,3 mld. Sk *priemyselnej produkcie* patril september medzi najproduktívnejšie mesiace roka. V porovnaní s augustom sa produkcia v priemysle zvýšila o 1,4 %, t. j. o 1 mld. Sk. Produkcia vlaňajšieho septembra bola nižšia o 6,2 %, t. j. o 2 mld. Sk

V súkromnom sektore sa vyprodukoval objem 19,9 mld. Sk, čo bolo oproti predchádzajúcemu mesiacu viac o 2,5 % (o 790 mil. Sk) a o 8,1 % (1,5 mld. Sk) viac ako v septembri 1993. Podiel tejto formy vlastníctva dosiahol na celkovej produkcii odvetvia 58 %.

Ďalšie ukazovatele charakterizujú vývoj v priemysle nasledovne:

- priemerná denná produkcia (1,7 mld. Sk) dosiahla najvyššiu hodnotu od začiatku roka a bola vyššia o 11,5 % oproti augustu (o 202 mil. Sk),

- produktivita práce na jedného pracovníka (58 113 Sk) sa zvýšila oproti predchádzajúcemu mesiacu o 1,7 % (o 971 Sk) a oproti septembru 1993 o 5,4 % (o takmer 3 tis. Sk),

- v kategórii podnikov s 25 a viac pracovníkmi sa predalo za 35,6 mld. Sk produkcie, čo bolo o 2,8 % viac ako v auguste (o 1,5 mld. Sk) a o 3,8 % (o 1,3 mld. Sk) viac ako v septembri 1993,

- z celkovej predanej produkcie sa vyviezlo za 15,4 mld. Sk, t. j. 43,3 %. Oproti augustu vzrástol objem vývozu o 7,0 %, čo predstavovalo 1,2 mld. Sk a v porovnaní s vlaňajším septembrom o 11,0 % (o 1,5 mld. Sk),

- priemerná mesačná mzda, v kategórii podnikov s 25 a viac pracovníkmi, vo výške 6 418 Sk poklesla oproti augustu o 0,8 %, v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka vzrástla priemerná mzda o 18,7 %, zatiaľ čo produktivita práce na jedného pracovníka len o 4,8 %.

Objem **stavebnej produkcie** predstavoval v septembri 4,2 mld. Sk a predstihol predchádzajúci mesiac o 316 mil. Sk, t. j. o 7,2 %. Za úrovňou vlašajšieho septembra zaostala stavebná produkcia o 1 % (o 42 mil. Sk).

Podiel súkromného sektora na celkovej produkcii stavebníctva stúpol zo 65,8 % v januári na 76,0 % v septembri.

V organizáciách s 25 a viac pracovníkmi dosiahol vývoz stavebných kapacít do zahraničia objem 577 mil. Sk a bol o 45,7 % vyšší ako v auguste (o 181 mil. Sk). Stavebné práce vykonávané v tuzemsku (2,8 mld. Sk) predstihli objem, ktorý sa dosiahol v auguste o 10,5 % (285 mil. Sk).

Priemerná mesačná mzda v stavebníctve (6 799 Sk) poklesla oproti augustu o 2,4 % (o 167 Sk), kým produktivita práce na jedného pracovníka vzrástla o 12,5 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavovalo 3 483 Sk. Priemerná mesačná mzda v porovnaní so septembrom vlašajška vzrástla o 15,8 % (o 928 Sk) a produktivita práce na jedného pracovníka o **8,4 %** (o 2 430 Sk).

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

II. VONKAJŠIA EKONOMIKA

Ukazovatele	1993	1994				
		I.Q	1.H	Júl	Aug.	Sep.
Bežný účet ^{1/} Saldo v konvertibilných menách (mld. Sk)	-21,1	-4,1	-2,4	-3,1	-2,7	
Devízové rezervy ^{2/} (mil. USD)						
Bankový systém	1 402,2	1 490,2	1 851,3	2 280,2	2 423,3	2 701,9
Komerčné banky	952,7	1 015,7	1 162,1	1 159,4	1 131,7	1 242,4
NBS ^{3/}	449,5	474,5	689,2	1 120,8	1 291,5	1 459,5
Hrubá zahraničná zadlženosť (mld. USD) ^{2/}	3,6	3,6	3,6	4,0	4,1	
Priemerný devízový kurz ^{4/}						
SKK/USD	32,968	33,160	32,806	31,511	31,423	31,249
SKK/DEM	19,283	19,241	19,389	20,075	20,087	20,142

1/ Kumulatívne hodnoty
2/ Ku koncu obdobia

3/ So zlatom v účtovnej hodnote 42,22 USD/oz
4/ Kurz devíza stred

Platobné bilancia za prvých 7 mesiacov roka dosiahla aktívne saldo 22,3 mld. Sk. K jej zvýšeniu (o 14,3 mld. Sk) oproti prvému polroku prispeli hlavne dve transakcie, ktoré prebehli v júli, a to:

- čerpanie pôžičky od MMF (druhá tranža STF pôžičky vo výške 94 mil. USD, cca 2,9 mld. Sk a stand by pôžička vo výške 22 mil. USD, cca 711 mil. Sk);

- emisia dlhopisov NBS na trhu verejných obligácií Samurai vo výške 250 mil. USD, cca 8 mld. Sk.

Obchodná bilancia k ultimu júla skončila pasívom 1,0 mld. Sk, pričom došlo k zvýšeniu pasívneho salda v konvertibilných menách oproti júnu o 2 mld. Sk.

K aktívnemu saldu bežného účtu vo výške 9,7 mld. Sk prispela bilancia služieb. Hlavným zdrojom nárastu aktíva tejto bilancie za júl vo výške 4,5 mld. Sk bolo zvýšenie aktívneho salda cestovného ruchu o 2,5 mld. Sk.

Kapitálový a finančný účet dosiahol pasívne saldo vo výške 5,7 mld. Sk, ktoré ovplyvňovali krátkodobé kapitálové transfery a vzťahy v clearingovom zúčtovaní s Českou republikou.

Celkovo devízové rezervy NBS v septembri vzrástli oproti predchádzajúcemu mesiacu o 168 mil. USD. Ich stav k ultimu septembra dosiahol 1 459,5 mil. USD (bez zlata a držby SDR 1 315,3 mil. USD).

III. MENOVÝ VÝVOJ

Ukazovatele	1993	1994				
		I.Q	1.H	Júl	Aug.	Sep.
Miera inflácie						
Mesačná (%) ^{1/}				0,7	1,4	2,4
Ročná (%) ^{2/}	25,1	2,6		4,9	6,3	8,8
Peňažná zásoba M2 ^{3/} (%) ^{7/}	18,1 ^{4/}	-2,4	-0,1	2,4	3,7	5,1
Úvery komerčných bánk (%) ^{7/}	13,0 ^{4/}	-1,8	-2,3	-2,2	-1,6	-1,5
Vklady v komerčných bankách (%) ^{7/}	18,3 ^{4/}	-5,0	-1,8	0,7	2,3	3,1
Diskontná sadzba (%) ^{5/}	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Lombardná sadzba (%) ^{6/}	14,0			13,8	13,1	13,1
Priemerná medzibanková úroková sadzba SKIBOR (%)						
1 deň	16,73 ^{8/}	20,00	20,82	8,33	7,00	6,60
7 dní	17,20 ^{8/}	20,54	21,47	9,29	7,98	7,75
14 dní	17,50 ^{8/}	20,73	21,89	10,34	8,97	9,15
1 mesiac	17,86 ^{8/}	20,90	22,34	12,18	11,55	11,65

1/ Ku koncu obdobia

2/ December predchádzajúceho roka = 100, zmena

3/ M2 = obeživo, neterminované vklady, termínované vklady a úspory, vklady v cudzej mene

1/ 1.1.1993 = 100, zmena

5/ Od 20.12.1993

6/ Priemer za mesiac

7/ 31.12.1993 = 100, zmena

8/ Priemer za 2. polrok 1993

Koncom septembra dosiahla peňažná zásoba meraná agregátom M2 hodnotu 266,1 mld. Sk, čo predstavovalo nárast oproti predchádzajúcemu mesiacu o 3,4 mld. Sk (o 1,3 %). K zvýšeniu došlo v oboch jej základných zložkách (v agregáte M1 i v kvázipenziazoch).

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Peňažný agregát M1 sa zvýšil o 2,7 mld. Sk (o 2,4 %) najmä vplyvom nárastu rýchloobrátkových neterminovaných vkladov, ktoré vykázali prírastok 2,2 mld. Sk a koncom mesiaca dosiahli 82,9 mld. Sk (bez mimorozpočtových prostriedkov miestnych orgánov). Súčasne došlo k zvýšeniu hotovostného obeživa v mimobankovom obehu o 0,5 mld. Sk. Koncom mesiaca dosiahol účtovný stav obeživa 32,3 mld. Sk a jeho prírastok od začiatku roka 7,2 mld. Sk.

Druhá základná časť peňažnej zásoby **kvázipeniaze** bola v porovnaní s predchádzajúcim mesiacom vyššia o 0,7 mld. Sk (o 0,5 %). Prírastok sa týkal výlučne zvýšenia korunových terminovaných depozit o 1,0 mld. Sk. Devízové vklady rezidentov (prepočítané bežným kurzom) poklesli o 0,3 mld. Sk a predstavovali 23,7 % z celkového stavu kvázipenzií.

Zvyšovanie **korunových vkladov** od nebankových subjektov v obchodných bankách pokračovalo aj v septembri. Medzimesačný prírastok dosiahol výšku 2,2 mld. Sk a stav k ultimu mesiaca 209,3 mld. Sk.

Na prírastku korunových vkladov sa podieľala podnikateľská sféra súkromného sektora objemom 1,4 mld. Sk, štátneho sektora 0,5 mld. Sk a ostatné organizácie podnikateľskej sféry 0,3 mld. Sk. Prírastky sčasti ovplyvňoval pokles mimorozpočtových vkladov ústredných a miestnych orgánov o 0,9 mld. Sk.

Počas tohtoročného vývoja došlo po prvýkrát k medzimesačnému zníženiu **vkladov v cudzej mene** (rezidentov i nerezidentov) o 0,2 mld. Sk, t.j. o 0,5 %. Ich stav k ultimu septembra bol 37,1 mld. Sk a bol vyšší oproti východisku roka o 7,3 mld. Sk.

Celkový úhrn vkladov v Sk a cudzej mene koncom septembra dosiahol 246,4 mld. Sk a v porovnaní s východiskom roka vzrástol o 7,7 mld. Sk, t.j. o 3,2 %.

V úverovej oblasti sa v septembri zaznamenal mierny prírastok korunových úverov o 0,2 mld. Sk. Celkový stav korunových úverov 252,2 mld. Sk sa od začiatku roka znížil o 8,6 mld. Sk (index 96,7 %).

Zo sektorového hľadiska sa pokles korunových úverov prejavil v štátnom sektore v objeme 0,9 mld. Sk a v sektore obyvateľstva o 0,3 mld. Sk. Medzimesačne vzrástli úvery súkromnému sektoru o 1,1 mld. Sk, ústredným a miestnym orgánom o 0,2 mld. Sk a ostatným organizáciám podnikateľskej sféry o 0,1 mld. Sk.

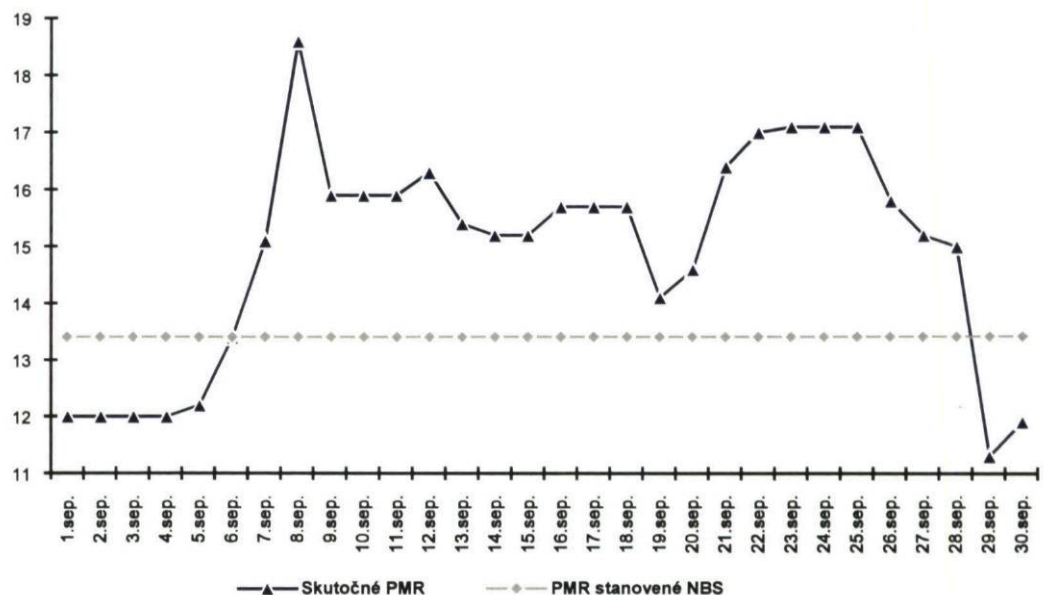
Úvery v cudzej mene v septembri vzrástli o 0,1 mld. Sk. Stav k ultimu mesiaca predstavoval 12,6 mld. Sk a od začiatku roka vzrástol o 4,5 mld. Sk.

Celkový úhrn úverov v Sk a cudzej mene koncom septembra dosiahol 264,8 mld. Sk.

Na poskytovanie **úverov podnikom a domácnostiam** sa vytvoril na 3. štvrtrok 1994 úverový priestor vo výške 269,2 mld. Sk, z ktorého sa vyčlenila rezerva v objeme 2,5 mld. Sk. Po jej zohľadnení mali obchodné banky možnosť umiestniť do ekonomiky o 6,5 mld. Sk viac úverov ako bola dosiahnutá skutočnosť k 30.9.1994, ktorá predstavovala 97,6 % úverového limitu.

Vývoj povinných minimálnych rezerv

(mld. Sk)

Prameň: NBS

Jedinou realizovanou formou refinancovania boli **zmenkové obchody** a v rámci nich predovšetkým podpora poľnohospodárstva, pričom došlo k zvýšeniu zmenkového rámca z 1,5 mld. Sk na 2,0 mld. Sk. Zmenkový rámec na poľnohospodárstvo sa využil na 48,9 %. Na podporu exportu prostredníctvom zmenkových obchodov sa vyčlenili zdroje v objeme 750,0 mil. Sk, ktoré boli využité na 66,9 %. Eskont zmeniek na podporu privatizácie dosiahol 7,5 mil. Sk. Ku koncu septembra boli uvoľnené emisné zdroje refinančného charakteru vo výške 1,5 mld. Sk.

Emisné zdroje redistribučného charakteru sa v septembri čerpali vo výške 33,4 mld. Sk.

Povinné minimálne rezervy na september boli pre celý bankový sektor stanovené vo výške 13,4 mld. Sk. Pri skutočne dosiahnutom priemernom stave 14,9 mld. Sk sa naplnili na 111,1 %.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Na **peňažnom trhu** realizovalo Ministerstvo financií v septembri päť riadnych emisií štátnych pokladničných poukážok. Celkový objem štátnych pokladničných poukážok stúpol na 18,7 mld. Sk, čo predstavovalo doteraz najväčší zaznamenaný Obchodovateľný objem poukážok na tohtoročnom trhu. Priemerné úrokové sadzby dosahované pri emisiách po počiatočnom miernom náraste prudko poklesli v poslednej septembrovej emisii (na 7,04 %), napriek značnému objemu predaných poukážok v tejto aukcii.

Vývoj na **kapitálovom trhu** charakterizovalo uvedenie nových emisií na trh dlhopisov, navyšovanie kapitálu vo viacerých spoločnostiach a ohlásený predaj akcií z portfólia FNM na trhu akcií.

V septembri pokračovalo upisovanie emisie štátnych dlhopisov č. 008. Do 30.9.1994 sa upisali dlhopisy v objeme 4,46 mld. Sk.

Čistú pozíciu sektorov ekonomiky vo vzťahu k NBS podľa bilancie NBS k ultimu septembra charakterizovali:

- a) **čistá devízová pozícia** sa zvýšením aktív a pasív zlepšila o 36,1 %, t. j. o 4,8 mld. Sk;
- b) **čistá dlžnička pozícia komerčných bánk** poklesla o 0,07 mld. Sk (na pasívum 21,7 mld. Sk);
- c) **čistý dlh vládneho sektora** sa znížil o 3,6 mld. Sk (na 42,8 mld. Sk).

IV. VLÁDNY SEKTOR

Ukazovatele		1993	1994				
			I.Q	1.H	Júl	Aug.	Sep.
Štátny rozpočet	Príjmy (mld. Sk) ^{1/}	144,5	32,5	67,8	81,3	90,7	101,2
	Výdavky (mld. Sk) ^{1/}	167,5	38,5	78,3	91,9	105,7	118,4
	Saldo (mld. Sk)	-23,0	-6,0	-10,5	-10,6	-15,0	-17,2

^{1/} Kumulatívne hodnoty

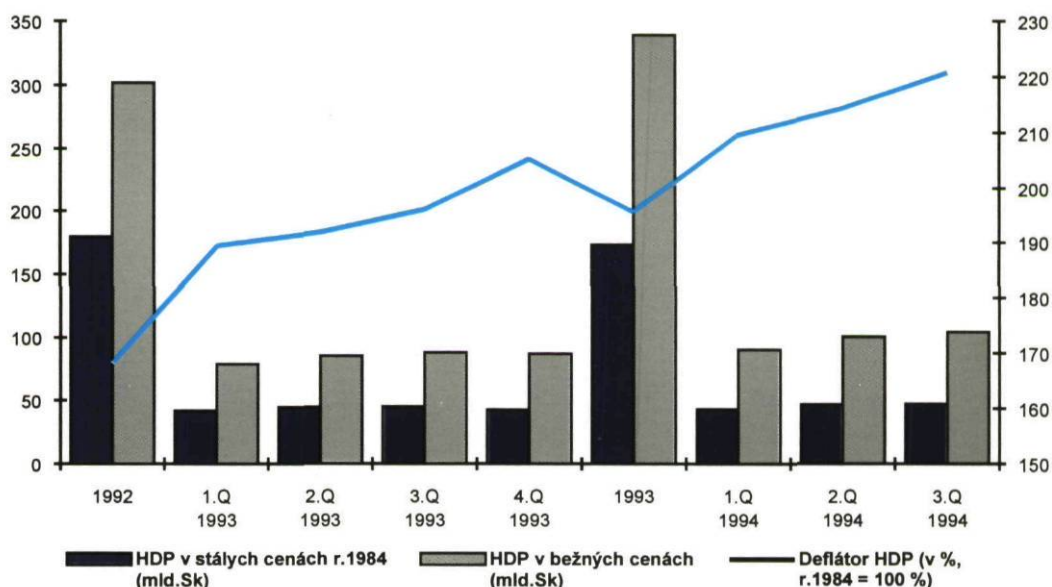
V septembri vzrástol **deficit štátneho rozpočtu** o 2,2 mld. Sk. Na tento vývoj pôsobil najmä pokračujúci trend zvyšovania aktívneho salda Slovenskej republiky v clearingovom zúčtovaní s Českou republikou. K 30.9. bol prekročený hraničný úver a čiastku prekročenia v ekvivalente 3,1 mld. Sk uhradila Česká národná banka 4. októbra.

Celkové rozpočtové príjmy vzrástli oproti predchádzajúcemu mesiacu o 10,5 mld. Sk. Od začiatku roka sa celkové príjmy plnili v súlade s časovými predpokladmi na 75,1 %.

Prekročenie čerpania celkových výdavkov o 6,8 mld. Sk spôsobilo uvedené clearingové zúčtovanie s Českou republikou. Po odpočítaní tohto vplyvu vykazovali rozpočtové výdavky úsporu 8,7 mld. Sk hlavne neinvestičných výdavkov rozpočtových organizácií (9,6 mld. Sk). Na druhej strane sa prekročili investičné výdavky (o 0,8 mld. Sk) a dotácie miestnej samosprávy (o 0,1 mld. Sk). "Čistý" schodok štátneho rozpočtu (bez čiastky, ktorou Slovenská republika úverovala Českú republiku k 30.9.1994) dosiahol 7,5 mld. Sk.

Vnútna zadlženosť vlády voči bankovej sústave vykazovala k ultimu septembra hodnotu 68,2 mld. Sk, čo bolo oproti predchádzajúcemu mesiacu zvýšenie o 3,6 mld. Sk. Z tejto čiastky úverovala Národná banka Slovenska **42,8** mld. Sk a komerčné banky 25,4 mld. Sk.

Vývoj HDP a deflátor HDP (mld. Sk)

V. INFORMÁCIE

- Guvernér Národnej banky Slovenska Vladimír Masár sa v druhom novembrovom týždni zúčastnil pravidelného zasadnutia guvernérov centrálnych bánk Banky pre medzinárodné zúčtovanie (BIS) v Bazileji. Hlavným bodom rokovania boli organizačné zmeny v štruktúrach centrálnych bánk a ich interná organizácia.
- Ministerstvo financií SR prostredníctvom Národnej banky Slovenska vydalo 9. novembra emisiu štátnych dlhopisov v sume 3,5 mld. Sk na krytie deficitu štátneho rozpočtu z roku 1993. Splatnosť emisie je 15 mesiacov a ročný výnos bol stanovený na 10,9 %.
- Guvernér NBS Vladimír Masár navštívil 10. novembra Maďarsko. Zúčastnil sa na konferencii Prerod finančného systému, ktorá sa konala pri príležitosti 70. výročia Maďarskej národnej banky.
- V dňoch od 3. do 16. novembra pôsobil na Menovom odbore NBS v rámci technickej misie MMF p. Byung Kyoon Jang, expert Oddelenia republikových ekonomických dát Štatistického odboru Medzinárodného menového fondu. Cieľom misie bolo zabezpečenie režimu pravidelného vykazovania údajov za NBS, ekonomiku SR a ich oficiálne publikovanie v Štatistickom prehľade MMF v budúcom roku.
- Dňa 8. novembra 1994 sa začala čerpať pôžička Apex Global Loan od Európskej investičnej banky a to poukázaním 1. tranže pôžičky vo výške 4,2 mil. ECU. Celková suma pôžičky predstavuje 28 mil. ECU a možnosť jej čerpania je do augusta 1996. Čerpanie 2. tranže sa predpokladá v decembri 1994.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
Menový odbor
Štúrova 2, 818 54 Bratislava

Vydáva:
Odbor verejných informácií NBS
tel.: 364 349, 210 34 05, 210 34 14
fax: 210 34 12